

homines Dei misericordes fuerunt; non est itaque in eis remunerata fallacia, sed benevolentia; benignitas mentis, non iniquitas mentientis. Lib. cont. Mendac. cap. 15.

Clarissime id patet ex γ . 21, ubi dicitur: *Et quia timuerunt obstetrices Deum, edificavit eis domos*: id est, auxit earum familias, non solum opibus, sed et prole copiosa, insigni et longæva. Hoc sensu Aristoteles definit, domum esse œconomicam communicationem ex viro, uxore, filiis, servis, suppellectili et iumentis.

P. 1. Quid ergo faciendum erat his obstetricibus? quid Pharaoni urgenti respondendum? Melius fecissent, si nullam misericordiam præstitissent, nolendo mentiri?

R. Aut a facie ejus fugiendum erat, aut tegenda, non neganda veritas, aut liberrime recusandum facinus, et moriendum erat potius pro veritate: *Morerentur enim futura in æterna felicitate, mortem perpesæ pro innocentissima veritate*, inquit S. P. ibidem, cap. 18: incomparabiliter enim amplior esset merces celestis habitationis, quam domus ipsis ædificata in terris.

P. 2. Cur Pharo masculos occidi jusserit, feminas autem reservari.

R. Quia ex femellis (utpote sexu imbelli) non timebat regno periculum, et magnæ Ægypto ab eis utilitates, in lanificiis et textrinis, atque magnatum familiis expectari poterant. Has quoque ob libidinem suam servabant, quia formosæ erant, ait Menochius. Josephus et Origines aliam insuper causam assignant, scilicet ab aliquo fuisse Pharaoni prædictum, nasciturum per id tempus quemdam ex Israelitis, qui res Ægyptiorum graviter affligeret, si ætatem adultam attingeret, et e contrario Israelitas everberet. Hinc occidi jussit masculos.

CAPUT II.

Moyses nascitur, atque aquis expositus assumitur et adoptatur a filia Pharaonis, propriæque matri nutriendus traditur: propter eandem Ægyptii fugit in Madian, ubi accepta uxore, filia sacerdotis, ex ea gignit Gersam et Eliczer. Israelitæ interea in Ægypto dure oppressi clamant ad Deum pro liberatione.

QUESTIO I. — QUOMODO FACILIS SERVARI POTUERIT AARON QUAM MOYSES, ET AN HIC NATUS SIT EX CONJUGIO INCESTUOSO.

Quoad priorem partem quæstionis, difficultas oritur ex γ . 1, ubi dicitur: *Egressus est post hæc vir de domo Levi, et accepit uxorem stirpis suæ*. Enimvero si post edictum illud (quod Pharo γ . ult. cap. præced. præcepit omni populo suo dicens: *Quidquid masculini sexus natum fuerit, in flumen projicite*) pater Moysis primum acceperit uxorem, quæri potest quomodo non æque difficile fuerit servare fratrem ejus Aaron, ac ipsum Moysen. Verum quid est, quod particula *post hæc* neque in hebræo, neque apud LXX reperitur, atque adeo difficultas historica

ibidem cesset: hæc tamen reperitur in textu nostro. Quare

Dico 1. Illud *post hæc* referendum est ad nativitatem Moysis tantum, non ad matrimonium: Moyses enim natus est post hoc edictum regis, etsi matrimonium ante contractum fuerit; et sic ex eo Aaron ante edictum regis sine periculo nasci potuit, et a submersione vel expositione in flumen servari. Ita difficultatem solvit Jansenius.

Eodem fere modo nodum propositum solvit Marius dicens, verba illa *post hæc* non ad omnia quæ superius narrata sunt, sed ad primam edicti institutionem referri debere, post quam facile servatus est Aaron obstetricum beneficio et fide: illis vero ob hoc a rege correptis, difficilior fuit conservatio Moysis. Estius dicit, illud *post hæc* significare posse ordinem narrationis, non rei gestæ, ita ut sensus verborum Moysis videatur esse hic: *post hæc, quæ narravi de crudeli edicto regis, incipio describere, quomodo quidam vir de domo Levi intraverit matrimonium, etc.*

Altera pars quæstionis movetur propter Calvinum, qui impudenter asserit Moysen ex incestuoso matrimonio natum, eo quod Jochabed mater Moysis, hoc loco, in hebræo, et Num. XXVI, 59, vocetur filia Levi; adeoque putat eam fuisse amitam Amrami ac sororem Caath: fuit enim Amram filius Caath, nepos Levi, pronepos Jacob, pater Moysis.

Dico 2. Non est Moyses natus ex conjugio incestuoso, ut vult Calvinus, qui hac in re, præter immodestiam, ineruditionem quoque suam ostendit.

Prob. I. Quia etiamsi demus Calvino, Jochabed fuisse filiam Levi immediatam, ac sororem Caath et amitam Amrami, non debuisset tamen ille conjugium hoc appellare incestuosum; quia matrimonium amitæ cum nepote non est lege naturæ vetitum, sed tantum lege positiva, quæ tunc nondum erat, sed postea Levit. XVIII, 12, lata est: ergo Amram sine incestu matrimonio cum amita contrahere potuisset.

Prob. II. Quia fundamentum quo Calvinus utitur, corrui: neque enim Jochabed fuit filia, sed neptis Levi; nec amita, sed consobrina Amram: vocatur autem filia Levi, quia fuit Levitis, id est, ex stirpe et tribu Levi oriunda; sicut Danielis XIII Susanna vocatur filia Judæ, et Christus filius David et Abrahæ; sæpissime enim in Scriptura appellatur quis filius aliqujus, etsi non immediate ex eo natus sit. Unde S. P. Aug. lib. Locut. in Exod. sic generaliter legit: *Erat autem quidam de tribu Levi, et sumpsit sibi de filiabus Levi.*

Quod autem Jochabed non fuerit amita, sed consobrina Amrami, manifestum est ex γ . 20 cap. VI, ubi dicitur: *Accepit autem Amram uxorem Jochabed patrualem suam*, id est, filiam patris sui, ut transtulerunt LXX, puta filiam Gerson aut Merari filiorum Levi.

QUESTIO II. — AN CULPANDI SINT PARENTES MOYSIS, QUOD EXPOSUERINT EUM IN CARECTO RIPE FLUMINIS.

Circa γ . 2, ubi de Jochabed matre Moysis dicitur:

Pæperit filium, et videns eum elegantem, abscondit tribus mensibus.

Nota 1, quod apud LXX in plurali legatur *videntes vero*, ut significetur res communi consilio mariti et uxoris ita gesta. Et Apostolus diserte factum hoc utrique parenti tribuit ad Heb. XI, 23, dicens: *Moy-ses natus occultatus est mensibus tribus a parentibus suis, eo quod vidissent elegantem infantem.*

Nota 2, conservationis rationem adæquatam non fuisse elegantiam: quis enim credat quod abjecissent inelegantem? Notavit tamen Scriptura elegantiam, quia præter naturalem amorem, quo parentes prolem diligunt, elegantia solet esse conciliatrix peculiaris benevolentiae et commiserationis. Cum autem hæc elegantia foret simulacrum mentis et gratiæ, quam habebat apud Deum, ideo videtur S. Stephanus Act. VII, 20, pro *elegante* dixisse *gratum Deo*.

γ . 5. *Cum jam celare non posset* (fervente rursus inquisitione et infanticidio) ne totam familiam in exitum conjiceret, *sumpsit fiscellam scirpeam* (id est areulam ex juncis contextam), *linivit eam bitumine et pice* (ne aquis penetraretur, bitumen enim valde utile est ad claudendas rimas), *posuitque intus infantulum, et exposuit eum in carecto ripæ fluminis*, id est in loco caricibus et juncis pleno. Est autem carix herba alta in speciem gladii et sub finem acuminata.

R. et dico: Perperam Calvinus hos Moysis parentes, quod filium turpiter deseruerint, ignaviæ et ferinæ immanitatis arguit, et ridiculum consilium de struetura fiscellæ vocat.

Prob. Quia adhibuerunt tantam diligentiam, quantum potuerunt, ut eum servarent. Etenim tribus mensibus occultarunt; et deinde videntes, quod ulterius servare non possent, quia servatio redundabat in certam pueri perniciem, ideo eum exposuerunt, et quidem tam tute, quam potuerunt, nimirum in arca bene munita, et in loco satis tuto, ut statim patebit. Jam autem res ipsa clamat, pro certa morte incertum periculum potius esse subeundum; ergo, etc. Unde et Apost. loco supra cit. fidem horum parentum dilaudat.

Obj. 1. Non magis, sine miraculo, Moyses in medio Nili expositus servari poterat, quam domi occultatus; ergo ejus parentes non elegerunt periculum incertum pro morte certa.

R. Neg. suppositum ant., nempe quod Moyses in medio fluminis sit expositus; siquidem, ne aquarum impetu fiscella abriperetur et everteretur, parentes eum exposuerunt in stagnantis Nili parte, seu ad ripam fluminis: id enim indicant verba supra citata: *Exposuit eum in carecto ripæ fluminis*; et adhuc clarius id videntur expressisse LXX, qui ita vertunt: *Et posuit eam (fiscellam) in palude juxta flumen*. Errat igitur Josephus, qui lib. II *Antiq.*, cap. 5, asserit fiscellam in medium flumen projectam fuisse.

Obj. II. Equidem negandum haud videtur, quod Moyses Nilo expositus, destitutus esset omni ope et auxilio humano: nam nisi casu descendisset filia Pharaonis, quæ fiscellam per unam ex ancillis suis ad se

adduci jussit, Moyses certo interire debuisset. Ergo parentes turpiter deseruerunt filium suum.

R. Neg. assumpt. 1. Quia parentes posuerunt eum in loco, ad quem solebant homines, præsertim regis filia divertî; isque locus ab ipsis haud dubie fuit delectus, ne, si puerum alius invenisset Ægyptiorum, ex regis imperio illum offerret ad mortem. 2. Ne aliquam pietatis curam, quanta impendi posset puero, omitterent, adstare jusserunt sororem ejus Mariam, ut dicitur γ . 4. Stabat quidem *procul*, ne venientes suspicarentur, illam manere ad custodiam ejus; attamen non ita procul, quin simul posset considerare seu attendere eventum rei, indubie a parentibus, quid facto opus, edocta; ut si quæ daretur occasio salvandi puerum, illa præsens adesset, facile fletu et suo et pueri vagientis motura misericordiam, eique nutricem oblatura: sin autem nulla opportunitas occurreret, re parentibus nuntiata, illi eum de nocte reciperent, alio rursus die Dei benignitatem expectaturi. Nullo igitur modo parentes puerum turpiter deseruerunt; sed e contra summam circumspectionem in ejusdem expositione adhibuerunt; ac proinde nullum hic fuit peccatum, sed potius magna fides, seu fiducia in Deum de futura ejus conservatione; ut patet ex Apost. ad Heb. XI.

Obj. III. Saltem peccavit mater, dum Moysen jam ablactatum γ . 9 tradidit filie Pharaonis: siquidem inde natum erat fieri, ut ab Ægyptiis perverteretur et in idololatria educeretur.

R. Neg. assumpt.; nam non statim post ablactationem, sed dum jam ad adultam ætatem pervenerat, adeoque et in vera fide et cultu unius Dei a matre instructus erat, filie Pharaonis traditus est Moyses; ut satis clare videtur evinci ex his γ . 9 verbis: *Suscepit mulier (nempe mater) et nutritivum puerum; adultumque tradidit filie Pharaonis.*

Inst. Si Moyses usque ad adultam ætatem fuisset sub cura matris, haud dubie ab ipsa didicisset se esse Hebræum et non Ægyptium. Atqui tamen non a matre, sed ex sola revelatione divina cognovit se esse Hebræum; ut patet ex Apost. ad Heb. XI, 24, ubi dicitur: *Fide Moyses grandis factus negavit se esse filium filie Pharaonis*; ergo, etc.

R. Neg. min. et ad verba Apost. dico, ea nequaquam importare, quod Moyses ex fide seu revelatione divina cognoverit se non esse filium filie Pharaonis; sed id duntaxat significant, quod contempserit adoptionem filie Pharaonis, malens publice haberi hebræus et contemptibilis, quam filius reginæ; quia nimirum oculos suos per fidem attollebat ad bona cœlestia, quæ Deus cultoribus suis pro mercede ac præmio piorum laborum se redditurum promisit. Unde et subdit γ . 26: *Aspiciebat enim in remunerationem, scilicet æternæ gloriæ in cœlis.*

P. 1. quomodo Pharo infestus Hebræorum hostis permiserit ut filia ejus Moysen adoptaret in locum filii.

Circa id quod γ . 10 Moyses, jam adultæ ætatis, legitur adoptatus a filia Pharaonis, notandum id

intelligendum esse per recapitulationem; quandoquidem statim ab inventione prima eum loco filii habuerit; vel certe, quia etiam adultior Moyses ei perplacuit, ibidem prior adoptio renovatur.

R. Licet Pharaeo esset infestissimus hostis Hebræorum, Moyses tamen adoptari potuit a filia regis.

1. Quia ex eo quod adoptivum fatebatur, non fatebatur simul quod esset hebræus: facile enim celeri poterat, esse puerum hebræum, utpote quem ipsa seorsim, vel ex tali modo expositionis, vel ex circumcissione tanquam Hebræum cognoverat.

2. Licet Pharaeo scivisset puerulum huic esse Hebræum, tantum nihilominus potuit in Pharaone amor filiae, ut unius pueruli vitam, ob elegantiam et desiderium filiae, ei donaret: cor enim regis est in manu Dei, et ab eo inflexum fuisse in amorem pueri tam elegantis asserit Josephus.

P. 2. An nomen *Moses* sit hebræum, an ægyptium.

R. Probabilius videtur, quod hoc nomen a filia Pharaonis ei impositum, sit ægyptium, eo quod filia Pharaonis vel hebraicam linguam ignoraret, vel propter Hebræos haberet exosam: lingua enim ægyptiaca mos aquam, ises servatum significat, quasi diceret, *servatus ex aqua*. Ita Philo, Josephus, Clemens Alexand., Procopius, Rabanus, Marius, Tirinus, Jansenius, etc. A Lapide tamen vult esse nomen hebræum.

QUESTIO III. — AN MOYSES IUSTE OCCIDERIT ÆGYPTIUM.

Vers. 11: *In diebus illis postquam creverat Moyses, id est, ageret annum ætatis 40, ut indicat S. Stephanus, Act. VII, 27, dicens: Cum impletur ei quadraginta annorum tempus, ascendit in cor ejus (divinitus) ut visitaret (id est, redimere inciperet) fratres suos filios Israel. Unde quod hic dicitur: Egressus est ad fratres suos, intellige de egressu publico cum aulæ renuntiatione et familiaris suæ generisque ingenia professione, juxta illud Apost. ad Hebr., XI, 24 et seq.: Fide Moyses grandis factus, negavit se esse filium filiae Pharaonis, magis eligens affligi cum populo Dei (laborante in luto et latere) quam temporalis peccati habere jucunditatem. Non agitur ergo hic de visitatione aliqua otiosa, et quæ inspectionis solius animo fit, sed quæ ex proposito liberandi populum israeliticum contigit: manifestus effectus hujus propositi Moysis fuit illa interfectio Ægyptii, de qua statim. Nam alioquin incredibile est, eum usque ad annum 40 nunquam populum suum visitasse.*

Viditque afflictionem eorum, et virum ægyptium percutientem quemdam de Hebræis fratribus suis. in hebræo pro percutientem ponitur Makke, quod verbum, teste Mario, significat fuisse percussorem gravem. S. Stephanus habet: Cum vidisset quemdam injuriam patientem. Philo. docet, hunc Ægyptium fuisse unum ex præfectis opprimentibus Israelitas.

ŷ. 12: *Cumque circumspexisset huc atque illuc, et nullum adesse vidisset, percussit Ægyptium (id est, occisum) abscondit sabulo. De hoc facto*

R. et dico, Moysen iuste et licite occidisse hunc ægyptium.

Prob. I. Qui ex auctoritate et inspiratione divina occidit hominem scelestum, et reipublicæ infestum ac nocivum, iuste et licite agit; atqui Moyses ex inspiratione et auctoritate divina occidit hominem scelestum, et reipublicæ hebræorum infestum ac nocivum: ergo, etc.

Minor pro secunda parte evidens est ex verbis ŷ. 11: *Viditque, etc.*; pro prima autem prob. ex verbis S. Stephani, Act. VII, 24 et 25: *Cum vidisset (Moses) quemdam injuriam patientem, vindicavit illum: et fecit ultionem ei, qui injuriam sustinebat, percussit Ægyptio. Existimabat autem intelligere fratres, quoniam Deus per manum ipsius daret salutem illis: at illi non intellexerunt.* Ex quibus verbis patet, quod Moyses noverit (imo et fratres suos quoque noverit existimavit) se jam a Deo designatum esse duce et vindicem Hebræorum cum auctoritate, etiam morte plectendi eos, qui inique illos invadebant. Ergo ex inspiratione et auctoritate divina occidit Ægyptium.

Prob. II. Abraham ex mandato et auctoritate Dei licite evaginavit gladium ad occidendum filium suum, tametsi innocentissimum; ergo similiter, inspirante Deo, licite occidit Moyses istum ægyptium, qui tum in aliis oppressionibus, tum in ipso actu percussioneis reus erat, quod iniquo Pharaonis imperio obtemperaret, et populum Dei supra modum affligeret.

Obj. I. S. P. Aug., lib. XXII cont. Faustum, cap. 70, versans hanc questionem: *Consulta æterna lege (inquit), reperio non debuisse hominem ab illo, qui nullam ordinatam potestatem gerebat, quamvis injuriosum et improbum, occidi.* Ergo Moyses occidendo ægyptium peccavit contra legem æternam; ac consequenter non licite occidit.

R. S. P. hanc opinionem retractasse Q. 2 in Exod., ubi factum Moysis maturius expendens, et præsertim attendens ad verba S. Stephani supra relata, cum dixisset se illud improbasse in scriptis adversus Faustum, ita subnectit: *Attamen sicut Stephanus dicit in Actibus Apostolorum, putabat intelligere fratres suos, quod per eum Deus daret illis salutem: ut per hoc testimonium videatur Moyses jam divinitus admonitus, quod Scriptura eo loco tacet, hoc audere potuisse.* Quibus verbis satis clare insinuat S. D. Moysen jam ante fuisse admonitum de suscipienda præfectura ac defensione Israelitarum, atque hanc per dictam eadem et justam vindictam inchoare voluisse.

Obj. II. Non videtur Moyses tanquam iudex a Deo designatus, publica et judiciaria auctoritate processisse: nam iudex publicæ profert sententiam et executioni mandat: Moyses autem tanquam male agens, a nullo videri volebat, ideoque tam anxie circumspexit, utrum quisquam adstaret.

R. Quamvis Moyses iudex a Deo esset constitutus, tamen quia de ista potestate judiciaria a Deo collata Ægyptiis nihil constabat, imo nec Hebræis, ut patet ex verbis S. Stephani: ideo volebat in publico hoc factum exequi. Præterea licet Ægyptii scivissent,

quod Deus misisset eum; missionem illam parvi fecissent: ut patet in Pharaone, cap. 5, ŷ. 2.

Obj. III. Si Moyses jam a Deo fuisset iudex et liberator populi constitutus, non potuisset populum suum deserere, nec eum privare præsidio suo: atqui tamen hoc fecit, dum ŷ. 15, audiens homicidium a se commissum innotuisse Pharaoni, fugit in terram Madian; ergo, etc.

R. Neg. maj. nam hoc non obstant, more humano prudenter perrexit, adeoque et licite fugit Moyses a conspectu Pharaonis, ut mortem, aliquin haud dubie sibi inferendam, evaderet. Quemadmodum igitur Christus certo licite se abscondit, quando Judæi volebant ipsum lapidare; ita et Moyses licite fugit in terram Madian, quando audivit quod Pharaeo vellet eum occidere.

Obj. IV. Moyses 40 annis post percussorem Ægyptii, ad pedem montis Horeb a Deo vocatus, ignorabat quod ipse esset liberator et iudex populi sui, siquidem cap. III, 11, dixit ad Deum: *Quis sum ego ut vadam ad Pharaonem, et educam filios Israel de Ægypto?* Ergo hic nullam adhuc potestatem judiciariam a Deo acceperat.

R. Neg. ant., quia quod ipse esset liberator et iudex populi, tunc certo ignorare haud poterat, quandoquidem Deus id ipsi satis clare insinuasset ŷ. 10, dicens: *Veni et mittam te ad Pharaonem, ut educas populum meum, filios Israel de Ægypto.* Ad verba igitur objecta dico, ea non esse ignorantis, sed suam infirmitatem, aut potius ineptitudinem Deo obsequendi et satisfaciendi humiliter confitentis, quasi diceret: *Ego nullus sum, et plane ineptus ad hanc legationem, ideo rogo, ut vel alium deligas, vel ut vires et aptitudinem mihi dones.* Nihil igitur aliud illa verba important, quam modestam, humilem, et infirmitatis propriæ confessionem, quam exhibuit Moyses, dum Deus ipsi dixit, quod jam tempus adesset, quo filios Israel per eum, tanquam per duce et vindicem, a servitute ægyptiaca liberare statuerat.

Petes quomodo ŷ. 15 dicatur, quod Moyses fugerit de conspectu Pharaonis, utique ex metu; quandoquidem dicat Apost. ad Hebr. VI, 27: *Fide reliquit Ægyptum, non veritus animositatem regis.*

R. Apost. ibidem non de hac fuga, sed de exitu cum omni populo Hebræorum loquitur, quando videns Moyses insequentem jam animosi regis exercitum, et mari conclusus, tamen nihil hæsit, sed hærentes Hebræos etiam verbis confirmavit; quod erat opus ingentis fidei.

CAPUT III.

Moyes pascens oves soceri sui Jethro, vocatus a Domino ex rubo ardente, simul tamen incombusto, ab eo ad Pharaonem destinatur, Israelitas liberaturus, spoliatis Ægyptiis.

QUESTIO I. — AN REVERA APPARUERIT DEUS IN RUBO ARDENTE, AN AUTEM ANGELUS VICEM DEI GERENS.

Moyes, ut dicitur ŷ. 1, cum minasset gregem ad

interiora deserti, venit ad montem Dei Horeb. Horeb verisimiliter hic vocatur *mons Dei* per prolepsim seu anticipationem (ut insinuat chaldaeus) a multis Dei revelationibus et apparitionibus: nam postea dicitur *mons Dei*, a gloria Dei ibi revelata, dataque lege, infra cap. XIX. Ibi et impetrata est contra Amalecitas victoria, cap. XVII, 11. Ibi etiam crimen adorati vituli israelitis indultum fuit, cap. XXXIII, 17. Vidit insuper Elias ibidem Dominum, lib. III. Reg., cap. XIX, 8. Horeb autem et Sinai unus et idem sunt mons, sed collibus distincti, ut sentiunt Hieron. et Josephus: et quidem vertex unius vocatur *Horeb sive Choreb* a desolatione et siccitate, alter a ruborum copia dicitur *Sinai*; hebraice namque *Sene* significat *rubum*. Ex quo patet, cur nunc in Horeb (ut Deut., IV, 15), nunc in Sinai (ut infra cap. XIX), lex Judæis data legatur. Porro Horeb est collis vicinior Ægypto, quam Sinai: nam in Horeb venerunt Hebraei ex Ægypto undecima castrametatione, in Sinai duodecima. Ita Marius et Tirinus.

ŷ. 2. *Apparuitque ei (Moysi) Dominus in flamma ignis de medio rubi.* Licet aliqui ex veterioribus existimaverint, eum qui hic apparuit, fuisse Filium Dei; verius tamen nobis videtur, non fuisse nisi simplicem angelum, vicem Dei gerentem.

1. Quia ubi in textu nostro dicitur: *Apparuitque ei Dominus*, in hebræo habetur: *Et visus est angelus Domini ad eum.* Similiter etiam habet chaldaeus; et LXX vertunt: *Visus est ei angelus.*

2. Fuisse purum et simplicem angelum, diserte asserit S. Stephanus Act. VII, 30, dicens: *Apparuit illi in deserto montis Sina angelus in igne flammæ rubi.*

3. Hanc sententiam manifeste tradit S. P. Aug. lib. III de Trin. cap. 11, ubi ait: *Moyses factus est inquit in terra Madian... et completis illic quadraginta annis, apparuit illi in deserto montis Sina angelus Domini in flamma ignis in rubo.*

4. Communis est omnium fere theologorum et interpretum sententia, desumpta ex S. Dionysio lib. de cœlesti Hierarchia cap. IV, quod omnes apparitiones Dei in V. T. factæ sint per angelos. Unde et apparitionem illam, qua data est lex in monte Sinai, cap. XIX, quæque omnium fuit celeberrima, factam esse per angelos, apertissime asserit S. Stephanus Act VII, 53: item Apost. ad Hebr. II, 2, et ad Galat. III, 19, dicens: *Quid igitur lex? Propter transgressionem posita est, donec veniret semen, cui promiserat, ordinata per angelos in manu mediatoris.* Hinc et S. P. loco statim cit. propter has aliasque Scripturæ auctoritates generaliter concludit in hunc modum: *Proinde inquit, illa omnia, quæ patribus visa sunt, cum Deus illis secundum suam dispensationem congruum præsentaretur, per creaturam (angelum videlicet) facta esse manifestum est.*

SOLVUNTUR ARGUMENTA. — Obj. I. Ille qui hic apparuit, sese Deum vocat ŷ. 6, dicens: *Ego sum Deus patris tui, Deus Abraham, Deus Isaac, et Deus Jacob; et additur: Abscondit Moyses faciem suam, non enim*